

ORGANIZATION OF PRACTICAL TRAINING FOR PSYCHOLOGY STUDENTS AT THE LVIV STATE UNIVERSITY OF LIFE SAFETY IN 2025*Abstract*

The article provides an analysis of the forms and methods employed during the educational internship for higher education students majoring in 053 "Psychology" (years 2–4) at the Lviv State University of Life Safety during the spring and summer of 2025, alongside an overview of the institutions and organizations where the training took place. Specific curriculum deficiencies concerning the organization of clinical practice are scrutinized, and strategic recommendations are proposed to enhance the framework, aimed at ensuring superior professional training for future psychologists.

Keywords: Educational and professional program, Principle of consistency and continuity in the educational process, Educational internship, Client interviewing, Clients' life situations, Active and passive listening, Interview self-analysis.

Problem Statement. The humanitarian consequences of the war will necessitate significant societal efforts regarding the rehabilitation and readaptation of military personnel and their families, internally displaced persons (IDPs), refugees, and Ukrainian children forcibly deported to the Russian Federation. For years to come, Ukraine will have to rebuild destroyed cities, villages, industrial, and infrastructure facilities, while providing psychological and social assistance to citizens affected by the war. Given this, high-quality training for future psychologists specializing in "Practical Psychology" and "Extreme and Crisis Psychology" will remain a vital task for the educational system. Graduates will work in social services, charitable organizations and foundations, religious communities, and Ukrainian branches of international humanitarian organizations, providing a wide spectrum of psychological and social services to:

- orphaned children, children of IDPs, and children who have returned to Ukraine following forced deportation or time spent in occupied territories;
- families who have lost a parent to the war, families of veterans who have sustained disabilities, and veterans (men and women) returning with psychological trauma;
- citizens who have lost housing and property due to hostilities;
- unemployed citizens who have lost the ability to work in their field and require professional retraining;
- citizens with various dependencies, mental deviations, or disorders;
- problematic families and children in households with an unfavorable socio-psychological climate;
- individuals released from incarceration and their relatives;
- elderly or chronically ill individuals lacking family care;
- refugees from other countries seeking asylum in Ukraine, etc.

This is not an exhaustive list of categories of people seeking psychological and social assistance with whom graduates of the 053 specialty will have to work. Each of these categories possesses specific psychological characteristics; therefore, effective interaction requires profound socio-psychological knowledge, competence, and experience. Practical training from the 1st to the 4th year of study is an essential vehicle for acquiring this knowledge and experience.

Analysis of Recent Publications. Practical training for higher education students is defined by the Order of the Ministry of Education and Science (MES) of Ukraine No. 93 (dated April 8, 1993), "Regulations on the Procedure for Practical Training of Students at Higher Educational Institutions of Ukraine," as well as university-specific regulations. Methodological features of the domestic educational system are found in the works of V. Kremin, T. Vasyliuk, I. Lysokon, V. Bobrytska, S. Kalashnikov, S. Kurbatov, T. Semyhina, O. Pozhydayeva, O. Karahodina, and in the normative acts of the MES [1; 2; 3].

Publications regarding the development of psychological competencies in future psychologists during practical training at universities are insufficient [4; 5]. Specifically, Levynska I. B. (2016), based on an analysis of international and domestic experience, explored the structure of professional competence for future psychologists, which should be developed during practical training. Kyrylenko V. H., in co-authorship with Kryukova O. V., Kucherovska N. O., and Paliy V. S. (2017), presented methodological recommendations for conducting a 5-week practical training session in secondary education institutions, with an emphasis on its diagnostic component.

The aim of the article is to summarize the results of the practical training for higher education students of the 053 "Psychology" specialty (bachelor's level) conducted in the spring and summer of 2025 at the Lviv State University of Life Safety.

Main Body. Analysis of available materials and publications regarding the content and forms of practical training confirms that there is no single, rigid standard for its organization. Universities attempt to organize it individually, varying the calendar dates, duration, and topics. Higher educational institutions, possessing autonomy in developing educational-professional programs and their individual components, have the flexibility to implement teaching methods and forms that satisfy the professional needs of students and prepare them for their future careers.

The Department of Practical Psychology and Pedagogy takes a responsible approach to student practical training, viewing it as a means for students to gain individual experience and professional skills necessary for performing future job duties. After completing their training, students more clearly identify gaps in their own knowledge, which serves as a powerful motivator for further study, knowledge acquisition, and creative application in practice.

In 2025, a cross-cutting (integrated) practice program for years 1–4 was prepared, with each stage lasting 10 working days [6]. 1st-year students underwent introductory training in early June. 2nd-year students completed practical training in educational institutions (preschool, secondary, and vocational) in early April. 3rd and 4th-year students completed practical and pre-diploma training in social protection institutions and organizations in early June.

Introductory practice for 1st-year students (specialty 053 "Psychology"). The goal is to familiarize students with the scope of work, main activities, and the specifics of a practical psychologist's role across various sectors (preschools, secondary schools, vocational schools, rehabilitation centers, social services, and commercial firms), as regulated by the MES Order No. 509 (May 22, 2018). Students visit various sites to observe how psychologists implement: psychological support for the educational process; psychological diagnostics and analysis of student development; adaptation support; the implementation of developmental, preventive, and corrective programs; counseling; public relations; and educational outreach.

Practical training for 2nd-year students takes place in person at educational institutions. Students are encouraged to undergo training in their place of residence. During the training, students report to the head of the institution and the school psychologist, coordinate their individual plans, and certify their reports with official seals and signatures. They familiarize themselves with the "Regulations on the Psychological Service in the Education System of

Ukraine" (MES Order No. 509), the Psychologist's Code of Ethics, and the professional standard "Practical Psychologist of an Educational Institution" [7].

The schedule involves:

- Days 1–3: Familiarization with the institution, planning, diagnostics of younger students in inclusive classrooms, and interviewing teachers and parents.
- Days 4–5: Assisting classroom aides and conducting interviews with students and parents from IDP families.
- Days 6–7: Diagnostics of adolescent anxiety, shyness, or character accentuations; self-analysis interviews.
- Days 8–9: Career guidance sessions, diagnostics of interpersonal relations among high-schoolers, and development of class cohesion.
- Day 10: Finalizing reports with the administration.

One key format was career guidance sessions, which are particularly important for orphans and children deprived of parental care. Additionally, students were tasked with writing a self-report on an individual emotional support interview. To this end, students revisited the concepts of "active," "passive," and "empathic" listening. The goal was to understand the interlocutor's life situation, emotional state, and interpersonal climate, as well as to provide psychological assistance. The structure of the self-report is presented in Table 1.

To facilitate the successful completion of the educational internship for second-year students, the program provides information (including links to online resources) regarding:

- game-based methods and psychodiagnostic techniques for preschool children;
- correctional programs for the cognitive development of preschool children in inclusive settings;
- psychodiagnostic tools for school-age students;
- vocational guidance tools for middle and high school students, and other materials.

The educational internship for third- and fourth-year higher education students was conducted at:

- state and municipal centers for social services;
- international, domestic, and private charitable social institutions;
- mental health centers; psychological services of the State Emergency Service of Ukraine (SESU);
- organizations providing psychological and social services to various categories of citizens.

Students had the opportunity to familiarize themselves with the specifics of the work of practical psychologists in social service centers, a position mandated by the "Model Staffing Standards for the Number of Employees of District, City, District-in-City, Settlement, and Rural Social Service Centers," Order No. 26 of the Ministry of Social Policy of Ukraine, dated January 26, 2021 [8].

On the first day of the educational internship, students were introduced to the management and staff of the institution — including practical psychologists, social pedagogues, or social workers — and coordinated their individual work plans for the internship period. On the second and third days, they familiarized themselves with the history of the social institution, orders and instructions, methodological and reporting documentation, the working conditions of a practical psychologist, as well as the areas of work and methods of providing socio-psychological assistance, counseling, and client support. From the fourth to the ninth day of the internship, under the supervision of a practical psychologist or social pedagogue, students participated in providing socio-psychological consultations and assistance to clients; they conducted supportive interviews to determine the clients' life and family situations, assess their physical and mental

health status, medical, material, and financial needs, and evaluate their psycho-emotional state. On the tenth day of the internship, students obtained approval for their internship reports from the head of the institution and prepared a presentation with a photographic report of their activities.

Furthermore, students were introduced to the "Case Study" research method — a psychological and social work technique that involves providing individuals from vulnerable populations with necessary individual support and assistance through personal interaction (one-on-one situations) to facilitate their adaptation to new living conditions within the community. The structure of the case management process is presented in Table 2.

Table 2. The Structure of the Case Study Process (Case Management)

1	Establishing initial contact with the client (or their guardian).
2	Identifying the list of client needs: material, medical, physical, physiological, financial, and others.
3	Assessing the client's psychological state and psychological barriers regarding the psychologist; determining the client's motivation and physical capacity for change.
4	Clarifying the client's perception and understanding of their own situation and problems.
5	Collaborative identification of the list of obstacles preventing the satisfaction of the client's needs.
6	Evaluating and selecting a problem-solving strategy.
7	Joint planning of actions and tasks to resolve the client's problems. The psychologist, social pedagogue, or social worker and the client agree on the goals to be achieved, the methods to be utilized, and the tasks to be completed; they collectively evaluate various solution options and determine objectively necessary changes and interventions.
8	Motivating the client toward activity and engaging the client in relevant actions.
9	Implementation of the intervention plan and the evolution of the client-psychologist relationship. In the course of interaction, the client must achieve the necessary changes, and the relationship between them and the psychologist or social pedagogue must be concluded at the appropriate time.
10	Referral of the case to other authorities or its formal closure.

The comprehensive educational internship program provides a curated list of over 70 recommended institutions, organizations, and charitable foundations, including web links, reference information regarding their specific areas of operation, and contact details. This allows students to select placement sites based on their personal professional interests or geographical location.

In 2025, the educational internship involved 276 students (92 second-year students, 117 third-year students, and 69 fourth-year students). These students practiced in a total of 190 institutions, facilities, and organizations across 11 regions of Ukraine: Vinnytsia, Zakarpattia, Ivano-Frankivsk, Kyiv, Lviv, Odesa, Poltava, Rivne, Ternopil, Khmelnytskyi, and Cherkasy regions.

Second-year students conducted their educational internship in 86 educational institutions, including 49 schools, 31 lyceums or gymnasiums, and 6 kindergartens.

Third-year students completed their internship in 53 institutions and organizations, specifically: 31 municipal social services; 12 Ukrainian civic and religious organizations, joint-stock companies, and limited liability companies; 2 international non-governmental organizations and foreign social institutions; 7 medical or rehabilitation centers, and 1 kindergarten.

Fourth-year students conducted their internship in 61 institutions and organizations, including: 20 municipal social services; 7 domestic civic and religious organizations, joint-stock companies, and limited liability companies; 2 international non-governmental organizations and foreign social institutions; 3 medical or rehabilitation centers; 3 educational institutions; 3 lyceums, gymnasiums, or higher education institutions; 2 units of the State Emergency Service of Ukraine; and 1 kindergarten.

The defense of internship reports provided psychology students with an opportunity to reflect on their own observations, emotional experiences, and the individual expertise gained through interaction with preschoolers, schoolchildren, and clients of social services and charitable organizations. During the reporting process, students demonstrated initiative and keen interest, sharing extraordinary case studies with their peers and presenting photo and video documentation from their internship sites.

At the same time, the execution of the educational internship revealed certain deficiencies and gaps in the planning of the educational process. Specifically, the educational and professional program for specialty 053 "Psychology" does not allocate hours within the teaching load for internship supervisors from LSULS, nor does it provide scheduled hours for introductory briefings to orally explain the goals, objectives, and methodologies required during the internship. Furthermore, the schedule lacks dedicated hours for concluding the internship through a formal personal defense of the students' reports. Consequently, introductory meetings and the defense and discussion of results had to be conducted during extracurricular hours. This significantly diminishes the perceived value of the educational internship in the eyes of the students.

Conclusions. The educational internship organized in the summer of 2025 marked a significant step in the professional development of students majoring in 053 "Psychology" at the Lviv State University of Life Safety. It can be concluded that the forms and methods of work selected for the internship program proved to be productive educational tools that can be further refined and utilized in the future. They provide higher education students with the opportunity to internalize socio-psychological knowledge within professional activities, cultivate a professional self-concept, and more carefully evaluate their own successes and gaps when working with individuals in challenging life situations.

In light of the aforementioned analysis of the 2025 internship organization, it is recommended that the guarantors of educational programs allocate two academic hours in the curriculum for an introductory session prior to the internship. Additionally, two academic hours should be designated for the defense of internship results in the form of a graded credit (Zalik).

Furthermore, the aggregated results of the internship for the current year should be discussed annually at the meeting of the Department of Practical Psychology and Pedagogy to enhance its organization and ensure higher quality training for students of specialty 053 "Psychology."

кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри практичної психології та педагогіки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

ORCID : <https://orcid.org/0000-0002-3435-5753>

https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=Z8UbcMAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В 2025 РОЦІ

Анотація. Здійснено аналіз форм і методів навчальної практики здобувачів вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» 2-4 року навчання Львівського державного університету безпеки життєдіяльності весною-влітку 2025 р., а також установ та організацій, в яких її проведено. Проаналізовано певні недоліки навчального плану, які стосуються організації навчальної практики і запропоновано рекомендації щодо її покращення для більш якісної практичної підготовки майбутніх психологів.

Ключові слова: освітньо-професійна програма, принцип системності і послідовності навчального процесу, навчальна практика, співбесіда з клієнтами, життєві ситуації клієнтів, активне та пасивне слухання, самоаналіз співбесіди.

Постановка проблеми. Гуманітарні наслідки війни вимагатимуть значних суспільних зусиль для реабілітації та реадаптації військовослужбовців та членів їх сімей, внутрішньо-переміщених громадян, біженців, примусово депортованих до РФ українських дітей тощо. Україні доведеться роками відбудовувати зруйновані міста і села, промислові та інфраструктурні об'єкти, постраждалим внаслідок війни громадянам надавати психологічну та соціальну допомогу. Зважаючи на це якісна підготовка майбутніх психологів спеціальності «Практична психологія», «Екстремальна та кризова психологія» залишатиметься важливим завданням для системи освіти. Випускники цих спеціальностей працюватимуть в соціальних службах, благодійних організаціях та фондах, релігійних громадах, українських філіалах міжнародних гуманітарних організацій й будуть надавати широкий спектр психологічних і соціальних послуг:

- дітям-сиротам, дітям вимушених переселенців, дітям, що повернулись в Україну після примусової депортації чи перебували на окупованих територіях;
- сім'ям, що втратили одного з батьків на війні, сім'ям військовослужбовців, які зазнали каліцтва; колишнім військовим – чоловікам або жінкам, які повернулись з психологічними травмами;
- громадянам, які втратили житло і майно під час військових дій;
- безробітним громадянам, що втратили можливість працювати за спеціальністю і потребують професійного перенавчання;
- громадянам з різноманітними залежностями, психічними відхиленнями та розладами;
- проблемним сім'ям та дітям у родинах з несприятливим морально-психологічним кліматом;
- особам, які вийшли з місць позбавлення волі та їх родичам;
- самотнім літнім або важкохворіючим людям, які не мають родинного догляду;
- біженцям з інших країн, що шукатимуть притулку в Україні і т.д.

Це не вичерпний перелік категорій людей, які звертаються за психологічно-соціальною допомогою, з якими доведеться в майбутньому працювати випускникам університетів за спеціальністю 053. Кожна з названих категорій громадян має певні психологічні особливості, через що ефективна взаємодія психологів з ними вимагає поглиблених соціально-психологічних знань, компетентності, досвіду. Важливим засобом

у здобутті здобувачами вищої освіти знань, досвіду є проходження навчальної практики з 1 по 4 рік навчання.

Аналіз публікацій за вказаною тематикою. Навчальна практика здобувачів вищої освіти визначена Наказом МОН України від 08 квітня 1993 року № 93, «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», а також університетськими положеннями про організацію практики. Методологічні особливості системи вітчизняної освіти знаходимо в працях В. Кременя, Т. Василюка, І. Лисоконя, В. Бобрицької, С.Калашнікова, С.Курбатова. Семігіна Т.В. Пожидаєва О.В., Карагодіна О.Г., а також в нормативних актах МОНУ [1; 2; 3].

Публікацій щодо засобів формування психологічних компетентностей в майбутніх психологів під час навчальних практик у ВНЗ є недостатньо [4; 5]. Зокрема Левинська І. Б. (2016 р.) на основі аналізу зарубіжного і вітчизняного досвіду проаналізувала структуру професійної компетентності майбутніх психологів, які слід розвивати зокрема в ході навчальної практики. Кириленко В. Г. у співавторстві з Крюковою О.В., Кучеровською Н.О., Палій В.С. (2017 р.) представила методичні рекомендації до проведення навчальної практики у закладах середньої освіти тривалістю 5 тижнів з акцентом на діагностичну її складову.

Метою статті є узагальнити результати проведення навчальної практики здобувачів вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» (рівня бакалавра) навесні та влітку 2025 року у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності.

Виклад матеріалу. Аналіз наявних матеріалів, публікацій щодо змісту програм навчальної практики і форм її проведення засвідчує, що немає єдиного жорсткого стандарту щодо організації проведення навчальної практики. Університети індивідуально намагаються організувати її, по різному визначають календарний час, тривалість, тематику і т.п. Заклади вищої освіти, володіючи автономією у питаннях розробки освітньо-професійних програм та окремих навчальних її компонентів, мають можливість гнучко впроваджувати такі засоби і форми навчання, щоб задовольняти професійні потреби здобувачів вищої освіти та підготувати їх до майбутньої професії.

На кафедрі практичної психології та педагогіки відповідально ставляться до проведення навчальної практики здобувачами вищої освіти, як засобу здобуття ними індивідуального досвіду, професійно-орієнтованих навичок та умінь розв'язувати типові ситуації та задачі, необхідні для виконання майбутніх посадових обов'язків. Після проходження практики студенти більш чітко усвідомлюють прогалини у власних знаннях, а це є хорошим мотиватором для подальшого навчання, пошуку знань та творчого застосування їх у практичній діяльності.

У 2025 р. було підготовлено наскрізну програму практики для 1-4 року навчання, кожна тривалістю 10 робочих днів [6]. На 1-му курсі здобувачі мали ознайомлювальну практику на початку червня. На 2-му курсі відбулась навчальна практика в закладах освіти (дошкільної, середньої, середньої-спеціальної) на початку квітня місяця. На 3-му і 4-му курсі відбулась навчальна і переддипломна практика в установах, закладах, організаціях соціального захисту на початку червня місяця.

Представимо зміст навчальної практики для 1-4 року навчання.

Ознайомлювальна практика здобувачів вищої освіти 1 року навчання спеціальності 053 «Психологія». Метою навчальної практики є ознайомлення здобувачів із змістом роботи, основними видами та напрямками діяльності, специфікою роботи практичного психолога в різних галузях та закладах (в дошкільних закладах освіти, в закладах середньої освіти, в закладі професійно-технічної освіти, у реабілітаційних центрах, в соціальних службах, в комерційних фірмах), що регулюється Наказом МОН від

22.05.2018 р. № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України» (діагностика; профілактика; корекція; навчальна діяльність; консультування; зв'язки з громадськістю; просвіта).

Здобувачі 1 року навчання впродовж 10 днів відвідують різні бази практики, щоб на місці побачити як саме практичний психолог закладу та/або установи освіти здійснює: *психологічне забезпечення освітнього процесу; психологічну діагностику та аналіз динаміки психічного, розумового і соціального розвитку здобувачів освіти; психологічний супровід адаптації до умов освітнього процесу; реалізацію розвивальних, профілактичних, просвітницьких, корекційних програм з урахуванням індивідуальних, гендерних, вікових особливостей здобувачів освіти; консультативну допомогу учасникам освітнього процесу з питань навчання, особистісного та професійного розвитку; роботу з постраждалими від насильства дітьми.* Змістом навчальної практики на 1 курсі також є ознайомлення із змістом нормативних документів, які регламентують діяльність, а також ознайомлення з взірцями звітної документації психолога.

Навчальна практика здобувачів вищої освіти 2 року навчання відбувається очно у закладах освіти – дошкільних, загальноосвітніх середніх школах, професійно-технічних училищах, ліцеях, гімназіях, коледжах і т.п. заохочується проходження навчальної практики за місцем проживання студентів – у дитсадочках, школах, ПТУ своєї області чи районного центру. Під час проходження навчальної практики здобувачі підпорядковувались директору закладу освіти (загальноосвітніх середніх шкіл, професійно-технічних училищ, ліцеїв і т.п.) та практичному психологу закладу, узгоджували з ними індивідуальний план, завіряли печаткою і їх підписами звіти. При цьому практиканти знайомились з «Положенням про психологічну службу в системі освіти України» (МОН, Наказ № 509 від 22.05.2018 р.), етичним кодексом психолога, професійним стандартом «Практичний психолог закладу освіти» [7], планами роботи та графіком роботи бази практики.

У перший день навчальної практики здобувачі знайомились з керівництвом закладу освіти, практичним психологом, узгоджували з ними індивідуальний план роботи, знайомились з наказами та інструкціями, методичною та звітною документацією, умовами праці психолога. У другий-третій день навчальної практики здобувачі провели діагностику особистісного розвитку молодших школярів в інклюзивних класах (до 3 учнів); мали співбесіду з класним керівником інклюзивного класу; по можливості спілкувались з батьками дітей з особливими потребами; написали самозвіт. У четвертий-п'ятий день здобувачі допомагали помічнику вчителя в інклюзивному класі; провели співбесіду з учнями та батьками з числа внутрішньо-переміщених сімей; написали самозвіт. У шостий-сьомий день здобувачі провели діагностику особистісної тривожності, сором'язливості або акцентуацій характеру учнів підліткового віку; здійснили співбесіду з учнями підліткового віку з метою самоаналізу та особистісного розвитку; написали самозвіт. У восьмий-дев'ятий день здобувачі мали профорієнтаційне заняття або діагностику міжособистісних відносин старшокласників; провели заняття з розвитку комунікативності або згуртованості шкільного класу; написали самозвіт. У десятий день навчальної практики затвердили звіт про виконання практики в адміністрації закладу освіти.

Одним з форматів роботи під час навчальної практики було *профорієнтаційне* заняття з учнями середніх або старших класів для покращення професійного самовизначення та виявлення їх професійних схильностей. Профорієнтаційні зустрічі з школярами особливо важливі для дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Окремим завданням для здобувачів було написати *самозвіт* про індивідуальну *емоційно-підтримуючу співбесіду* (консультування) з учнями або вчителями чи батьками учнів. Для цього практиканти мали нагадати собі особливості «активного», «пасивного», «емпатичного» слухання. Метою співбесіди було зрозуміти життєву ситуацію співрозмовника, його/її особистісні особливості, актуальний емоційно-психологічний стан, психологічний клімат в його/її родині, або трудовому колективі, а також надати психологічну допомогу, пораду і т.п. Структура самозвіту подана у таблиці 1.

Табл. 1. Структура самозвіту

Вік, стать співрозмовника (-ці):
Статус співрозмовника (-ці) (учень, батько, мати учня, вчитель, класний керівник, помічник вчителя)
Життєва ситуація (проблема) співрозмовника (-ці)
Варіанти вирішення/розвитку життєвої ситуації (проблеми)
Емоційна тональність спілкування на початку розмови (байдужа/спокійна/активна/вибухова/сумна/весела/агресивна)
Емоційна тональність спілкування на завершення розмови (байдужа/спокійна/активна/вибухова/сумна/весела/агресивна)
Скерованість уваги співрозмовника (-ці) (на минуле / на теперішнє / на майбутнє)
Зовнішній вигляд одягу, зачіски співрозмовника (-ці) (акуратний/неакуратний/занедбаний)
Постава тіла співрозмовника (-ці) (струнка/згорблена)
Жестикуляція руками (відсутня/активна/на колінах/за спиною/на столі/тримає сумку/схрещені перед грудьми)
Положення ніг під час спілкування (нога на нозі/поряд дві ноги/одна нога попереду)
Міміка обличчя (непомітна/активна/надмірна)
Мовлення (слова-паразити/нецензурне/літературне/суржик)
Манера мовлення (ділова/професійна/обурлива/звинувачувальна/докоряюча/прохаюча/ридаюча)
Самоаналіз власного емоційного стану в ході співбесіди, та після її завершення
Допущені з вашого боку помилки
Тривалість спілкування: _____ хв.

Для успішного проходження здобувачами навчальної практики у програмі для здобувачів 2-го року навчання представлено інформацію (з посиланнями на інтернет-джерела) про:

- ігрові методи роботи, методики психодіагностики дітей дошкільного віку,
- корекційні програми для розвитку мислення у інклюзивних дітей дошкільного віку,
- психодіагностичні засоби для учнівського віку,
- засоби профорієнтаційної роботи з школярами середніх та старших класів та інші матеріали.

Навчальну практику здобувачів вищої освіти 3-4 року навчання було проведено у:

- державних, комунальних центрах соціальних служб;
- міжнародних, вітчизняних, приватних благодійних соціальних установах;
- центрах ментального здоров'я; психологічних службах ДСНС;
- організаціях, які надають психологічні та соціальні послуги різним категоріям громадян.

Студенти мали змогу ознайомитись з особливостями роботи практичних психологів у центрах соціальних служб, посада яких передбачена «Примірним штатним нормативом чисельності працівників районного, міського, районного у місті, селищного, сільського

центру соціальних служб», Наказ №29 Міністерства соціальної політики України, від 26 січня 2021 р. [8].

У перший день навчальної практики: здобувачі вищої освіти познайомились з керівництвом та колективом установи – практичними психологами, соціальними педагогами або соціальними працівниками, узгодили індивідуальний план роботи на період практики. У другий-третій день ознайомились з інформацією про історію соціальної установи, з наказами та інструкціями, методичною та звітною документацією, умовами праці практичного психолога, з напрямками роботи і методами надання соціально-психологічної допомоги, супроводу, підтримки клієнтів соціальної установи. З четвертого по дев'ятий день навчальної практики здобувачі вищої освіти під супроводом практичного психолога або соціального педагога брали участь у наданні соціально-психологічних консультацій, допомоги клієнтам соціальної установи; провели підтримуючу співбесіду з клієнтами з метою визначити їх життєву та сімейну ситуацію, з'ясувати стан фізичного та психічного здоров'я, медичних, матеріальних, фінансових їх потреб та оцінки психоемоційного стану. У десятий день навчальної практики здобувачі затвердили звіт про виконання практики у керівника установи; підготували презентацію з фото звітом практики.

При цьому здобувачам пропонувався метод дослідження конкретного випадку («Кейс-стаді») – метод психологічної та соціальної роботи, який полягає у забезпеченні людини з вразливих груп населення необхідною індивідуальною підтримкою, допомогою в ході особистої взаємодії (ситуація «сам на сам») для адаптації до нових умов життя у громаді. Структуру процесу ведення випадку подано в табл. 2.

Табл. 2. Структура («Кейс-стаді») процесу ведення випадку

Встановлення первинного контакту з клієнтом (або його опікуном)
З'ясування переліку потреб клієнта: матеріальних, медичних, фізичних, фізіологічних, фінансових та інших
Оцінка психологічного стану клієнта, психологічних бар'єрів стосовно психолога, з'ясування мотивації і фізичних можливостей клієнта до змін
З'ясування як клієнт розуміє свою ситуацію і проблеми
Спільне з'ясування переліку проблем на шляху до задоволення потреб клієнта
Оцінювання, вибір стратегії вирішення проблем
Спільне планування дій і завдань для розв'язання проблем клієнта. <i>Психолог, соціальний педагог, соціальний працівник і клієнт погоджують мету, якої потрібно досягти, методи, які потрібно використати, і завдання, які необхідно розв'язати; спільно оцінюють різні варіанти вирішення проблеми, визначають об'єктивно необхідні зміни й втручання</i>
Мотивування клієнта до активності, залучення клієнта до відповідної діяльності
Реалізація плану втручання, еволюція відносин клієнта і психолога. <i>У процесі взаємодії клієнт повинен досягти необхідних змін, а відносини між ним і психологом, соціальним педагогом повинні в певний час бути припинені</i>
Передача справи до інших органів або її завершення.

У програмі наскрізної навчальної практики надано перелік рекомендованих понад 70-ти установ, організацій, благодійних фондів з інтернет-посиланнями, довідковою інформацією про специфіку напрямів їх роботи, контактною інформацією для того, щоб здобувачі обрали їх для проходження навчальної практики з огляду на власні інтереси або місце їх дислокації.

У 2025 році навчальною практикою було охоплено 276 студентів (92 студенти 2 року навчання; 117 студентів 3 року навчання; 69 студентів 4 року навчання), які практикували загалом у 190 закладах, установах, організаціях 11 областей України – Вінницької, Закарпатської, Івано-Франківської, Київської, Львівської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької, Черкаської областей.

Студенти 2 року навчання провели навчальну практику в 86 закладах освіти, з них в 49 школах; 31 ліцеях або гімназіях; 6 садочках.

Заклади дошкільної освіти
Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Ягідка» с.Микуличин Яремчанської міської ради Івано-Франківської області
Барський Заклад дошкільної освіти №1 «Берізка», Вінницька область Жмеринецький район м. Бар
Заклад дошкільної освіти (ЗДО) №167
Комунальний заклад «Заклад дошкільної освіти с.Павлів Радехівської міської ради»
Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №128 Львівської міської ради
Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №128 Львівської міської ради
Заклади загальної середньої освіти
Турківський заклад загальної середньої освіти 1-3 ступенів. Львівська обл.
Загально освітня середня школа №73
Жовтанецький ліцей. с. Жовтанці, Львівська обл.
Тудорковицька початкова школа Сокальської міської ради Львівська область
Середня загальноосвітня школа № 92 м.Львова
Заклад загальної середньої освіти I-III ступенів та дошкільної освіти с.Дідилів Новояричівської селищної ради
Опорний заклад освіти “Сколівська академічна гімназія при національному університеті “Львівська політехніка” імені героя України, героя Небесної сотні Олега Ушневича, Сколівської міської ради
Новороздільський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №5 Новороздільської міської ради Львівської області
Освітній заклад Сколівський заклад загальної середньої освіти 1-3 ст. імені Стефанії Вітрук Сколівської міської ради
Перемишлянський опорний заклад загальної середньої освіти I-III ступенів імені Омеляна Ковча Перемишлянської міської ради Львівської області
Опорний заклад «Шпанівський ліцей Шпанівської сільської ради Рівненського району Рівненської області»
Заклад дошкільної освіти №1 Львівської міської ради
Опорний заклад загальної середньої освіти №5 м. Городок
Заклад загальної середньої освіти 1-3 ст.
Сокальський ліцей №1 імені Олега Романіва Сокальської міської ради Львівської обл
Заклад загальної середньої освіти 1-3 ступеня №4. Вінницька область, м. Гайсин
Львівська середня загально освітня школа 1-3 ступеня Львівської міської ради
Бродівська загальноосвітня школа I-III ступенів №3 Бродівської міської ради. Львівська область
Верхньобілівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Львівська область, село Верхня Білка
Школа №84 імені Блаженної Йосафати Гордашевської. м.Львів
Школа «Еколенд», м.Львів
Середня загальноосвітня школа №77 м. Львова з поглибленим вивченням економіки та управлінської діяльності
Середня загальноосвітня школа №77 м. Львова з поглибленим вивченням економіки та управлінської діяльності.
Заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №3 м. Гайсин Гайсинської міської ради. Вінницька область
Середня загальноосвітня школа № 100 Львівської міської ради
Середня загальноосвітня школа №1. м. Львова
Барський ЗЗСО I - III ступенів №1. Вінницька обл., Жмеринський р-н, місто Бар
Кароліно-Бугазький заклад загальної середньої освіти Кароліно-Бугазької сільської ради Білгород-Дністровського району Одеської області
Славський заклад загальної середньої освіти I - III ступенів Славської селищної ради Стрийського району Львівської області

Миколаївський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №1 Миколаївської міської ради Стрийського району Львівської області
Старосамбірський опорний заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №1 імені Героя України Богдана Сольчаника Старосамбірської міської ради Самбірського району Львівської області
Середня загальноосвітня школа № 97. м. Львів
Глинський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Жовківської міської ради Львівського району Львівської області
Нагачівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Яворівської міської ради Львівської області
Рава-Руський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №3 Рава-Руської міської ради Львівського району Львівської області
Середня загальноосвітня школа №1 м. Львова
Заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №4. Вінницька обл., м. Гайсин
Середня загальноосвітня школа 1-3 ступенів №48 м. Львова
Львівська загальноосвітня школа I-III ступенів №44 ім.Т.Г.Шевченка
Жовківський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №3 Львівської області
Середня Загальноосвітня школа 40, Львів
Роздільський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Новороздільської міської ради Львівської області
Середня загальноосвітня школа №95. Львів
Середня загальноосвітня школа №30. Львів, Шевченківський район, вул. Гетьмана Мазепи, 31
Середня загальноосвітня школа №23. Львів
Шумський опорний заклад загальної середньої освіти Шумської міської ради. Тернопільська область, Кременецький р-н, м. Шумськ
Середня загальноосвітня школа №23. Львів
Смілянська загальноосвітня школа I-III ступенів №1 Смілянської міської ради Черкаської області. Черкаська область, місто Сміла
Оброшинський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів ім. Л. Шанковського Оброшинської сільської ради. Львівська обл., с. Оброшино
Середня загальноосвітня школа I-III ступенів № 48 м.Львова
Ліцеї, гімназії
Дублянський опорний ліцей імені Героя України Анатолія Жаловаги Львівської міської ради. Львівська обл, Жовківський р-н, м. Дубляни
Полонський ліцей №1 Полонської міської ради Полонської міської територіальної громади
Ліцей імені Тараса Городецького Шептицької міської ради. м. Шептицький, Львівська обл.
Державний професійно-технічний навчальний заклад «Новороздільський професійний ліцей»
Жовтанецький ліцей. с. Жовтанці, Львівська обл.
Львівська гімназія "Престиж" з поглибленим вивченням іноземних мов
Годовицький ліцей Сокільницької селищної ради
Прип'ятська гімназія Шацької селищної ради Волинської області. Волинська область Ковельський р-н
Гімназія № 3 Шептицької міської ради. Україна, Львівська обл., місто Шептицький
Пустомитівський ліцей №1 Пустомитівської міської ради. Львівська область, м. Пустомити
Львівський фаховий коледж культури і мистецтва. м.Львів
Гімназія імені родини Луговських Шептицької міської ради. Львівська область, м.Шептицький
Львівська правнича гімназія
Стрийська гімназія №7 Стрийської міської ради. Львівська область
Гімназія імені родини Луговських Шептицької міської ради. Львівська область
Ліцей «Галицький» Львівської міської ради
Ліцей №2 м. Копичинці Копичинецької міської ради Чортківського району Тернопільської області
Ліцей «Лідер» Самбірської міської ради. Львівська область
Старокутський ліцей Кутської селищної ради Косівського району Івано-Франківської області
Ліцей №2 Львівської міської ради

Ліцей №1, Зимноводівської сільської ради. Львівська область, с. Зимна Вода
Грядівська гімназія Львівської міської ради. Львівська область, Жовківський район, с.Гряда
Костопільський ліцей №1 ім. Т. Г. Шевченка Костопільської міської ради. Рівненська область
Стрийська гімназія №7 Стрийської міської ради Стрийського району Львівської області
Новояворівський ліцей Новояворівської міської ради. Львівська область, Яворівський район, м.Новояворівськ
Львівська українська гуманітарна гімназія ім. Олени Степанів з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови
Новояворівський ліцей. Львівська область, Яворівський район
Миколаївський ліцей №34 Миколаївської міської ради. Миколаївська область, м.Миколаїв
Переріслянський ліцей Переріслянської сільської ради Івано-Франківської області. Івано-Франківська область, село Перерісль
Ліцей «Львівський» Львівської міської ради. Львів

Студенти 3 року навчання практику провели в 53 установах та організаціях, зокрема: 31-ій комунальній соціальній службі; 12-тьох українських громадських, релігійних організаціях, АТ, ТОВ; 2-х міжнародних громадських організаціях, іноземних соціальних установах; 7-ми медичних або реабілітаційних центрах, 1-му дитячому садочку.

Комунальна установа "Центр соціальної підтримки дітей та сімей "Рідні" Львівської міської ради
Комунальне некомерційне підприємство Буської міської ради "Буська міська районна лікарня"
Комунальна установа змішаного типу "Львівський міський центр соціальних послуг та реабілітації "Джерело"
Центр соціальної підтримки осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування і внутрішньо переміщених осіб. м. Львів
Комунальна установа «Городоцький інклюзивно-ресурсний центр» Городоцької міської ради Львівської області
Бродівське районне добровільне товариство захисту дітей з інвалідністю «Надія», м.Броди, Золочівський район
Шептицький міський центр соціальних служб. Львівська обл
Відділ соціального захисту населення Жовківської міської ради Львівської області
Філія соціального роботи та психологічної підтримки. Львів
КНП «Стрийської міської ради» ТМО «СМОЛ». Львівська обл., Стрийський р-н., м.Стрий
Комунальна установа «Центр соціальних служб Рогатинської міської ради». Івано-Франківська обл. м. Рогатин
Комунальне некомерційне підприємство «Буська центральна районна лікарня» Центр ментального здоров'я. Львівська обл., Золочівський р-н., м. Буськ
Комунальна установа "Центр надання соціальних послуг Городоцької міської ради". Львівська обл.
Управління соціального захисту населення Шептицької районної державної адміністрації Львівської області. Львівська обл., Шептицький р-н., м. Сокаль
Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг» Городоцької міської ради". Львівська обл., м. Городок
КЗ ЛОР «Добромільська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат І-ІІ ст.» Львівська обл., Доброміль
Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг» Судовишлянської міської ради Яворівського району Львівської області
Центр підтримки «Я-Маріуполь». Львів
Комунальне підприємство «Кременчуцький обласний наркологічний диспансер». м. Кременчук, Полтавська обл.
Відділ соціального захисту населення Мурованської сільської ради територіальної громади. Львівська обл., с.Сороки-Львівські
КЗ «Джулинський навчально-реабілітаційний центр» Джулинської сільської ради Вінницької області
Новояворівський інклюзивно-ресурсний центр Новояворівської міської ради. Львівська обл.
Комунальна установа «Центр соціальних служб Бершадської міської ради». Вінницька область, Гайсинський район, м. Бершадь

Управління соціального захисту населення Львівської районної державної адміністрації. Львівська обл., м. Кам'янка-Бузька
Шептицький міський центр соціальних служб. Львівська обл., Шептицький
Комунальне некомерційне підприємство Буська центральна районна лікарня. Центр ментального здоров'я. Львівська обл. місто Буськ
Волинський обласний центр зайнятості
Спеціалізована служба підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі при Львівському міському центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Львів
Стрийський міський центр надання соціальних послуг. Львівська обл., Стрий
Центр підтримки «Я-Маріуполь». Львів
КУ «Центр надання соціальних послуг Меденицької селищної ради». Львівська обл., м. Дрогобич
Комунальний заклад львівської обласної ради «Краковецький навчально-реабілітаційний центр з поглибленою професійною підготовкою». Львівська обл., Яворівський р-н, смт. Краковець
Українські громадські, релігійні організації, АТ, ТОВ
Яворівська районна членська благодійна організація «Дитячі мрії», соціальний центр «Регіна». Львівська обл., м. Новояворівськ
Карітас Львів
Дім для людей з особливими потребами «Капернаум», при монастирі свв. апостолів Петра і Андрія УГКЦ
ТОВ «Добро Клінік». м. Львів
Care in Action — Турбота в дії. Львів
БО «Благодійний фонд «Карітас-Броди». Львівська обл., Золочівський р-н.
Всеукраїнський єврейський благодійний фонд Хесед-Ар'є. Львівська область Львів
Інклюзивно-ресурсний центр «Чутливий простір». Львів
Центр психологічної допомоги «Рівновага». Київ
Волонтерська організація при парафії Собору Святого Архистратига Михаїла. Львівська обл., Самбір
Благодійна організація «Фонд Горіховий дім», Центр Інтегральної опіки для жінок у кризових ситуаціях імені Ольги Ціпановської. Львів
Медичні, реабілітаційні центри
Реабілітаційний центр «Unbroken», Львів
АТ «Галичфарм». м. Львів
Навчально-реабілітаційний центр «Джерело». Львів
Центр ментального здоров'я лікарні Св. Пантелеймона. Львів
Реабілітаційний центр «Фенікс». Львів
ТОВ «Медичний центр Медіальт». Львів
Дитячі садочки
Заклад дошкільної освіти с. Містки. Львівська область
Міжнародні громадські організації, іноземні соціальні установи
Мальтійська служба допомоги у Львові
ТОВ «Міжнародний Інститут Психологічного та Системного Консультування». Київ
Студенти 4 року навчання практику провели в 61 установі та організаціях, зокрема у: 20-ти комунальних соціальних службах; 7-ми вітчизняних громадських, релігійних організаціях, АТ, ТОВ; 2-х міжнародних громадських організаціях, іноземних соціальних установ; 3-х медичних або реабілітаційних центрах; 3-х закладах освіти; 3-х ліцеях, гімназіях чи ВНЗ; 2-х установах ДСНС; 1-му дитячому садочку.
Реабілітаційне відділення комунального некомерційного підприємства Самбірської міської ради «Самбірська центральна лікарня»
Комунальний заклад Львівської обласної ради "Жовківський багатопрофільний навчально-реабілітаційний центр "Злагода"
«Новояворівський інклюзивно-ресурсний центр» Новояворівської міської ради

Реабілітаційне відділення комунального некомерційного підприємства Самбірської міської ради «Самбірська центральна лікарня»
Комунальна установа Яворівської ради Львівської обл. Яворівський інклюзивно-ресурсний центр
Філія соціальної роботи та психологічної підтримки центру «Джерело»
Комунальна установа Центр надання соціальних послуг Городоцької міської ради
Державне некомерційне підприємство "Центр комплексної реабілітації "Галичина"
Комунальне некомерційне підприємство Львівської обласної ради "Львівська обласна клінічна лікарня"
Комунальний заклад Центр надання соціальних послуг Глинянської міської ради Львівського району Львівської області
Комунальне некомерційне підприємство Львівської обласної ради "Львівська обласна клінічна лікарня"
Чинадіївський дошкільний навчальний заклад (дитячий будинок) інтернатного типу закарпатської обласної ради, Закарпатська обл., Мукачівський р-н, селище Чинадійово
Львівський обласний центр соціальних служб, м. Львів
Центр надання соціальних послуг, Львівський р-н, с. Зимна Вода
Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Самбірської міської ради
КЗ ЛОР «Добромільська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат І-ІІ ст.», Львівська обл., Самбірський р-н, м. Доброміль
Центр надання соціальних послуг. Львівський р-н, с.Зимна Вода
Комунальний заклад загальної середньої освіти, гімназія № 25 імені Вадима Ангела Хмельницької міської ради, м.Хмельницький
Центр соціальної підтримки дітей та сімей «Рідні» Львівської міської ради
Комунальна установа Центр надання соціальних послуг Городоцької міської ради
Українські громадські, релігійні організації, АТ, ТОВ
Товариство з обмеженою відповідальністю "Кактус клуб, центр розвитку та соціалізації"
БФ Шпиталь імені Митрополита Андрея Шептицького Курії Львівської Архиепархії УГКЦ
ТОВ «ОСНОВА», м.Львів
Благодійна організація «Фонд Горіховий дім», м. Львів
Центр терапії залежностей «Берег життя», Київ
Благодійна організація благодійний фонд Карітас-Сокаль
Центр "Територія розвитку"
Медичні, реабілітаційні центри
Навчально-реабілітаційний, освітній центр «Старт» Центр розвитку та соціалізації
Львівська обласна державна клінічна психіатрична лікарня, Львів
Комунальний заклад Львівської обласної ради «Навчально-реабілітаційний центр «Левеня»
Дитячі садочки
Заклад дошкільної освіти № 130 м.Львів
Заклади середньої освіти
СЗШ № 100, м.Львів
Стрийська початкова школа №11 Стрийської міської ради Стрийського району Львівської області
Ліцеї, гімназії, ВНЗ
Нововолинський ліцей № 6 Нововолинської міської ради Волинської області
Ліцей імені Тараса Городецького, Львівська обл. м. Шептицький
ЛНУ ветеринарної медицини та біотехнологій ім.С.З. Гжицького, м.Львів
ДСНС

Головне управління ДСНС України у Львівській області. Відділ соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення. м. Львів

Головне управління ДСНС України у Рівненській області. Відділ соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення

Міжнародні громадські організації, іноземні соціальні установи

Мальтійська служба допомоги у Львові

Швейцарія, м. Берн. Geschäftsstelle Bern HEKS, Geschäftsstelle Bern

Захист звітів навчальної практики став можливістю для студентів-психологів відрефлексувати власні спостереження, переживання, набутий індивідуальний досвід взаємодії з дошкільнятами та школярами, з клієнтами соціальних служб, благодійних організацій тощо. Студенти під час звіту проявили ініціативу і живу зацікавленість, розповідали однокурсникам про неординарні ситуації, демонструвати фото та відео з місця своєї практики.

Поряд з тим проведення навчальної практики виявило недоліки і прогалини планування навчального процесу, зокрема: освітньо-професійна програма за спеціальністю 053 «Психологія» не передбачає годин у навчальному навантаженні викладачів-кураторів практики від ЛДУБЖД, не передбачає годин у розкладі для настановних зустрічей зі студентами, щоб усно пояснити мету, завдання, методи роботи, які передбачені в ході проведення навчальної практики, а також не передбачає жодних годин в розкладі для підбиття підсумків навчальної практики у формі персонального захисту студентами звіту навчальної практики. Довелось у позааудиторний час проводити настановчі зустрічі з студентами перед виходом на практику, а також у позааудиторний час проводити захист і обговорення її результатів. Це суттєво знецінює в очах студентів значення навчальної практики.

Висновки. Організована влітку 2025 р. навчальна практика стала кроком в професійному становленні студентів спеціальності 053 «Психологія» Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Можемо зробити висновок, що підібрані в програмі практики форми і методи роботи виявилися продуктивними навчальними інструментами, які можна покращувати і використовувати у майбутньому. Вони дають здобувачам вищої освіти можливість засвоїти в професійній діяльності соціально-психологічні знання, сформувані професійну Я-концепцію, уважніше оцінити власні успіхи та прогалини в роботі з людьми в непростих життєвих ситуаціях.

З огляду на проведений вище аналіз особливостей організації навчальної практики у 2025 році, гарантам освітніх програм слід рекомендувати відвести в навчальному плані 2-ві академічні години зі студентами для настановного заняття перед практикою. А також відвести 2-ві академічні години для захисту результатів навчальної практики у формі заліку.

Також слід щорічно обговорювати на засіданні кафедри практичної психології та педагогіки узагальнені результати навчальної практики за поточний рік з метою покращення її організації для більш якісної підготовки здобувачів спеціальності 053 «Психологія».

Список літератури :

1. Концептуально-технологічна модель підготовки майбутніх фахівців соціальнопедагогічної сфери. [Монографія] / Автр. Кол. Т.Василюк, І. Лисоконь, І. Размолодчикова, І. Шимко. Упоряд. І. Лисоконь. Кривий Ріг: КДПУ, 2022. 182 с. 10.08.2023. URL: http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/6700/1/%d0%9b%d0%b8%d1%81%d0%be%d0%ba%d0%be%d0%bd%d1%8c_%d1%80%d0%be%d0%b7%d0%b4%d1%96%d0%bb_%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%97_2022.pdf

2. Принципи педагогічного процесу. // Фіцула М.М. Педагогіка. К: Альма Матер, 2009. 560 с.
10.08.2023. URL: https://pidru4niki.com/1277032434966/pedagogika/printsiipi_pedagogichnogo_protsesu
3. «Про затвердження Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів». Наказ МОН N 691 від 19.10.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0691290-01#Text>
4. Левинська І. Б. Структура професійної компетентності майбутнього психолога: теоретичний зарубіжний досвід // Наукові записки НаУКМА. 2016. Том 188. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 27-31. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3aa405d9-ae3f-4254-9b52-64e531ccfc71/content>
5. Психологічна практика в закладах освіти: організація та проведення (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти): [навчально-методичний посібник] / укладачі : Кириленко В.Г., Крюкова О.В., Кучеровська Н.О., Палій В.С. К.: 2017. 92 с. URL: <https://psy.knlu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%B2-%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D1%85-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf>
6. Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів Спеціальності 053 «Психологія». Освітньо-професійна програма: «Практична психологія», «Екстремальна та кризова психологія». Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський). Очна/заочна форма навчання. Методичні вказівки / Укладачі Р.І.Сірко, О.М.Лозинський. Львів: ЛДУБЖД. 2025. 105 с.
7. Професійний стандарт «Практичний психолог закладу освіти». URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2020/12/Standart_Praktychnyy_psykholoh.pdf
8. «Примірний штатний норматив чисельності працівників районного, міського, районного у місті, селищного, сільського центру соціальних служб», Наказ №29 Міністерства соціальної політики України, від 26 січня 2021 р. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0029739-21#Text>
9. Лозинський О.М., Цюприк А. Я., Лозинський А. Ф. Організація навчальної практики у підготовці соціальних працівників. Наукові перспективи (ISSN 2708-7530), № 9(39) 2023. С. 576-587. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/12068/1/%d0%9b%d0%be%d0%b7%d0%b8%d0%bd%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9%20%d0%9e.pdf>
10. Лозинський О.М. Соціально-психологічний компонент у підготовці соціальних працівників. Соціальна робота та соціальна освіта. Вип. 2(11), 2023. С.162-172. URL: https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/12333/1/%d0%9b%d0%be%d0%b7%d0%b8%d0%bd%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9%20%d0%9e.%d0%9c.%20%d0%a1%d0%be%d1%86%d1%96%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b0%20%d1%80%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%82%d0%b0%20%d1%96%20%d1%81%d0%be%d1%86%d1%96%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b0%20%d0%be%d1%81%d0%b2%d1%96%d1%82%d0%b0_%d0%92%d0%b8%d0%bf%d1%83%d1%81%d0%ba%202.11.2023..pdf

Oleh Mykhailovych Lozynskyi Candidate of Psychological Sciences, Senior Lecturer at the Department of Practical Psychology and Pedagogy, Lviv State University of Life Safety ORCID: [Google Scholar](#): [\[Link\]](#) LDUBZHD Repository: [\[Link\]](#)

ORGANIZATION OF PRACTICAL TRAINING FOR PSYCHOLOGY STUDENTS AT THE LVIV STATE UNIVERSITY OF LIFE SAFETY IN 2025

Abstract. This article analyzes the forms and methods of practical training for higher education students majoring in 053 "Psychology" (years 2–4) at the Lviv State University of Life Safety during the spring-summer period of 2025, as well as the institutions where said training was conducted. The study identifies certain shortcomings in the curriculum regarding the organization of practical training and offers recommendations for improvement to ensure higher-quality practical preparation for future psychologists.

Keywords: educational-professional program, principle of systematicity and consistency in the educational process, practical training, client interview, clients' life situations, active and passive listening, interview self-analysis.

Problem Statement. The humanitarian consequences of the war will necessitate significant societal efforts regarding the rehabilitation and readaptation of military personnel and their families, internally displaced persons (IDPs), refugees, and Ukrainian children forcibly deported to the Russian Federation. For years to come, Ukraine will have to rebuild destroyed cities, villages, industrial, and infrastructure facilities, while providing psychological and social assistance to citizens affected by the war. Given this, high-quality training for future psychologists specializing in "Practical Psychology" and "Extreme and Crisis Psychology" will remain a vital task for the educational system. Graduates will work in social services, charitable organizations and foundations, religious communities, and Ukrainian branches of international humanitarian organizations, providing a wide spectrum of psychological and social services to:

- orphaned children, children of IDPs, and children who have returned to Ukraine following forced deportation or time spent in occupied territories;
- families who have lost a parent to the war, families of veterans who have sustained disabilities, and veterans (men and women) returning with psychological trauma;
- citizens who have lost housing and property due to hostilities;
- unemployed citizens who have lost the ability to work in their field and require professional retraining;
- citizens with various dependencies, mental deviations, or disorders;
- problematic families and children in households with an unfavorable socio-psychological climate;
- individuals released from incarceration and their relatives;
- elderly or chronically ill individuals lacking family care;
- refugees from other countries seeking asylum in Ukraine, etc.

This is not an exhaustive list of categories of people seeking psychological and social assistance with whom graduates of the 053 specialty will have to work. Each of these categories possesses specific psychological characteristics; therefore, effective interaction requires profound socio-psychological knowledge, competence, and experience. Practical training from the 1st to the 4th year of study is an essential vehicle for acquiring this knowledge and experience.

Analysis of Recent Publications. Practical training for higher education students is defined by the Order of the Ministry of Education and Science (MES) of Ukraine No. 93 (dated April 8, 1993), "Regulations on the Procedure for Practical Training of Students at Higher Educational Institutions of Ukraine," as well as university-specific regulations. Methodological features of the domestic educational system are found in the works of V. Kremin, T. Vasyliuk, I. Lysokon, V. Bobrytska, S. Kalashnikov, S. Kurbatov, T. Semyhina, O. Pozhydayeva, O. Karahodina, and in the normative acts of the MES [1; 2; 3].

Publications regarding the development of psychological competencies in future psychologists during practical training at universities are insufficient [4; 5]. Specifically, Levynska I. B. (2016), based on an analysis of international and domestic experience, explored the structure of professional competence for future

psychologists, which should be developed during practical training. Kyrylenko V. H., in co-authorship with Kryukova O. V., Kucherovska N. O., and Paliy V. S. (2017), presented methodological recommendations for conducting a 5-week practical training session in secondary education institutions, with an emphasis on its diagnostic component.

The aim of the article is to summarize the results of the practical training for higher education students of the 053 "Psychology" specialty (bachelor's level) conducted in the spring and summer of 2025 at the Lviv State University of Life Safety.

Main Body. Analysis of available materials and publications regarding the content and forms of practical training confirms that there is no single, rigid standard for its organization. Universities attempt to organize it individually, varying the calendar dates, duration, and topics. Higher educational institutions, possessing autonomy in developing educational-professional programs and their individual components, have the flexibility to implement teaching methods and forms that satisfy the professional needs of students and prepare them for their future careers.

The Department of Practical Psychology and Pedagogy takes a responsible approach to student practical training, viewing it as a means for students to gain individual experience and professional skills necessary for performing future job duties. After completing their training, students more clearly identify gaps in their own knowledge, which serves as a powerful motivator for further study, knowledge acquisition, and creative application in practice.

In 2025, a cross-cutting (integrated) practice program for years 1–4 was prepared, with each stage lasting 10 working days [6]. 1st-year students underwent introductory training in early June. 2nd-year students completed practical training in educational institutions (preschool, secondary, and vocational) in early April. 3rd and 4th-year students completed practical and pre-diploma training in social protection institutions and organizations in early June.

Introductory practice for 1st-year students (specialty 053 "Psychology"). The goal is to familiarize students with the scope of work, main activities, and the specifics of a practical psychologist's role across various sectors (preschools, secondary schools, vocational schools, rehabilitation centers, social services, and commercial firms), as regulated by the MES Order No. 509 (May 22, 2018). Students visit various sites to observe how psychologists implement: psychological support for the educational process; psychological diagnostics and analysis of student development; adaptation support; the implementation of developmental, preventive, and corrective programs; counseling; public relations; and educational outreach.

Practical training for 2nd-year students takes place in person at educational institutions. Students are encouraged to undergo training in their place of residence. During the training, students report to the head of the institution and the school psychologist, coordinate their individual plans, and certify their reports with official seals and signatures. They familiarize themselves with the "Regulations on the Psychological Service in the Education System of Ukraine" (MES Order No. 509), the Psychologist's Code of Ethics, and the professional standard "Practical Psychologist of an Educational Institution" [7].

The schedule involves:

- **Days 1–3:** Familiarization with the institution, planning, diagnostics of younger students in inclusive classrooms, and interviewing teachers and parents.
- **Days 4–5:** Assisting classroom aides and conducting interviews with students and parents from IDP families.
- **Days 6–7:** Diagnostics of adolescent anxiety, shyness, or character accentuations; self-analysis interviews.
- **Days 8–9:** Career guidance sessions, diagnostics of interpersonal relations among high-schoolers, and development of class cohesion.
- **Day 10:** Finalizing reports with the administration.

One key format was career guidance sessions, which are particularly important for orphans and children deprived of parental care. Additionally, students were tasked with writing a self-report on an individual emotional support interview. To this end, students revisited the concepts of "active," "passive," and "empathic"

listening. The goal was to understand the interlocutor's life situation, emotional state, and interpersonal climate, as well as to provide psychological assistance. The structure of the self-report is presented in Table 1.